

KORUPCIJOS PREVENCIJA IR KONTROLĖ VŠĮ ŠAKIŲ PASPC

Korupcijos formos. Korupcija yra elgesio forma, kuri priklauso nuo etikos, moralės, tradicijų, teisės ir visuomenės išsivystymo lygio. Pasaulyje egzistuoja per 300 korupcijos apibrėžimų: ką vienas laiko kyšiu, kitas vadina dovana. Turbūt tiksliausiai būtų pasakyti, kad korupcija yra asmens naudojimas savo padėtimi, siekiant neteisėtos naudos. Ryškiausiai paplitusi korupcijos forma yra kyšininkavimas. Kyšis- tai neteisėta turtinė nauda, gauta už tam tikrą elgesį. Kyšininkavimas- tiesioginis ar netiesioginis savo ar kitų naudai:

- kyšio ėmimas;
- susitarimas ar pažadas jį priimti;
- provokavimas ar reikalavimas duoti kyšį.

Kyšio priėmimas- neteisėtai gaunamos naudos užvaldymas ir pasisavinimas. Paprastai jis turi būti materialias (pinigai, vertybės, daiktai, tauriųjų metalų dirbiniai ir kt.) formas, rečiau- nematerialias: pelningi įgaliojimai, pažintys, ryšiai, klientelizmas (specifinė tarpusavio santykių forma, kai silpnėsiis už paslaugas atsilygina stipresniam), nepotizmas, t.y. artimųjų protegavimas, turtinių prievolių išvengimas, komercinės paslapties ir neskelbtinos informacijos sužinojimas ir kt. Susitarimas iš esmės reiškia tą patį pažadą, t.y. bet kokia forma išreikštą sutikimą patenkinti kyšio davėjo interesus ir priimti už tai atlygį. Provokavimas- netiesioginis kito asmens skatinimas duoti kyšį. Reikalavimas duoti kyšį- užmaskuotu ar atviru būdu informavimas, kad asmens interesai bus patenkinti, tik atsilyginus.

Visi kyšininkavimo būdai, kaip ir kyšio davimas, yra netoleruoti ir užtraukia baudžiamąją atsakomybę, nes nusikalstamą veiklą daro abi pusės. Kyšio davėjas už papirkimą nuo baudžiamosios atsakomybės atleidžiamas tik tuo atveju, jei kyšio iš jo buvo reikalaujama, provokuojama jį duoti ir jis įstatymo nustatytais sąlygomis apie tai pranešė teisėsaugos institucijoms arba kyšį davė su teisėsaugos organų žinia (t.y. veikė pagal visuomenėje populiariai vadinamą nusikalstamos veiklos imitavimo modelį). Kyšio dydis veiklos kvalifikavimui įtakos neturi, bet koku atveju tai traktuojama kaip veikla, numatyta Baudžiamojo kodekso 225 str. (kyšininkavimas) ir papirkimas (LR BK 227 str.: pasiūlymas, pažadas, susitarimas arba kyšio davimas).

Kyšis ir dovana. Kyšis duodamas ne šiaip sau, o už tam tikrą elgesį, siekiant, kad kyšio ėmėjas atliktų neteisėtus veiksmus arba neatliktų jam priklausančių teisėtų veiksmų, o atlikdamas teisėtus- suteiktų pirmumo teisę. Kyšiu siekiama asmeninės naudos, veikiant neteisėtai, o dovana- daikto, pinigų ar paslaugų įteikimas, negaunant už tai jokio atlygio.

